

વ્યવહારોપયોગી ગુજરાતી-ગુજરાતી શબ્દકોશ

सत्यमेव जयते

ભાષા નિયામકની કચેરી, ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર.

DIRECTOR OF LANGUAGES, GUJARAT STATE, GANDHINAGAR

આ પ્રકાશન ધોરણસરનું અને સુવાચ્ય થાય તે માટે સહાયક થવા સરકારે તા. ૧૯-૮-૧૯૯૪ના સા.વ.વિ.ના સરકારી ઠરાવ નં. વહભ-૧૦૮૯-૩૮૬૩-ધ-૧ થી ઉપર્યુક્ત સમિતિના સભ્યો પૈકી શ્રી રતિલાલ સાં. નાયક તથા પ્રા. મોહનભાઈ શં. પટેલને પરામર્શકો તરીકે નીમ્યા. આ બન્ને વિદ્વાન અને ભાષાના મર્મજ્ઞ પરામર્શકોએ આ કોશના તમામ શબ્દો અને અર્થોને ચોકસાઈપૂર્વક તપાસી લીધા. ડૉ. ચંદ્રકાન્ત શેઠે પણ સમિતિએ પસંદ કરેલા બધા શબ્દો સમિતિમાંની પોતાની સક્રિય કામગીરી ઉપરાંત સાઘંત જોઈ આપ્યા તેની કૃતજ્ઞતાપૂર્વક નોંધ લેતાં આનંદ થાય છે. સમિતિના વિદ્વાન અધ્યક્ષશ્રી અને સભ્યશ્રીઓના સંનિષ્ઠ પ્રયાસોના પરિણામે આ કોશ વ્યાપાક રીતે ઉપયોગી થવા ઉપરાંત શાસ્ત્રીયતામાં પણ ઊણો નહીં ઉતરે એવો વિશ્વાસ જન્માવે છે. આ કોશ વ્યવહારોપયોગી દૃષ્ટિકોણથી તૈયાર કરેલ હોવાથી સામાન્ય રીતે શબ્દકોશોમાં હોય છે તેવી શબ્દવ્યુત્પત્તિ વ્યાકરણની વિશેષતાઓ તેમ જ શબ્દોના કાલક્રમ વગેરે વિગતે સૂચવ્યાં નથી. યોગ્ય અને લોકજીભે ચઢે એવા ગુજરાતી પર્ચાયોના અભાવે વ્યવહારમાં ખૂબ વપરાતા અંગ્રેજી કે અન્ય ભાષાના શબ્દોને અપનાવતાં પણ કોઈ સંકોચ રાખવામાં આવ્યો નથી. યોગ્ય ગુજરાતી પર્ચાયો આવતાં એ આપમેળે ખરી પડે અથવા ગુજરાતી બનીને ટકી પણ જાય.

આ કોશ તૈયાર કરવામાં ભાષા નિયામક કચેરીમાં ભાષા સંશોધનનું કાર્ય કરતી સંશોધન શાખાનાં અધિકારી શ્રીમતી જયોત્સ્નાબહેન સિ. ઝવેરીએ ખાસ રસ લઈને આ કાર્ય સમયસર પૂરું કરવા ભારે જહેમત ઉઠાવી છે તેની નોંધ લેતાં આનંદ થાય છે. આ ઉપરાંત નાયબ ભાષા નિયામકશ્રી મહેન્દ્ર ભટ્ટ અને શ્રી અ.પી. ચોકવાલા તથા સંશોધન શાખાના અવેક્ષક શ્રી ભૂપેન્દ્ર ત્રિવેદી, શ્રી કંદર્પ વૈદ્ય, કુ. હંસાબહેન ગઢવી અને કુ. રાગિણીબહેન ત્રિવેદી, શ્રી નરભેશંકર થાનકી, શ્રીમતી દર્શનાબહેન ત્રિવેદીએ પ્રકાશન સમયસર બહાર પડે તે માટે સમિતિની બેઠકોની કામગીરી માટે પૂર્વ-તૈયારીમાં તેમજ પ્રકાશન અંગે વિશેષ રસ લઈ કામ કર્યું છે તેમજ કોશ અંગેની કોમ્પ્યુટર કામગીરીમાં શ્રી ગાભુજી ખાંટે આગવી સૂઝ દાખવીને સફળતાપૂર્વક કામ કર્યું છે. આ સહુના સહયોગની કૃતજ્ઞતાપૂર્વક નોંધ લેતાં સંતોષ અનુભવું છું.

તા. ૩૦.૩.૯૫
ગાંધીનગર

કાલિદાસ ત્રિવેદી
ભાષા નિયામક
ગુજરાત રાજ્ય

સરકારના સામાન્ય વહીવટ વિભાગના તા. ૬.૧૧.૧૯૮૮ના
સરકારી ઠરાવ નં. વહભ-૧૦૮૮-૩૮૬૩-ધ-૧ અન્વયે
વ્યવહારોપયોગી ગુજરાતી-ગુજરાતી શબ્દકોશનું
સંપાદન-કાર્ય કરવા રચાયેલી શબ્દકોશ સલાહકાર સમિતિના સભ્યો :

(૧) ડૉ. રમણલાલ જોશી એમ.એ., પીએચ.ડી.	અધ્યક્ષ
(૨) ડૉ. મધુસૂદન પારેખ એમ.એ.	સભ્ય
(૩) પ્રા. શ્રી મોહનભાઈ શં. પટેલ એમ.એ.	સભ્ય
(૪) પ્રા. શ્રી રતિલાલ સાં. નાયક એમ.એ.	સભ્ય
(૫) પ્રા. ડૉ. ચંદ્રકાન્ત શેઠ એમ.એ., પીએચ.ડી.	સભ્ય
(૬) શ્રી કાલિદાસ ત્રિવેદી એમ.એ., ડી.ટી.ડી. (-યુ.કે.)	સભ્ય
(૭) નાયબ ભાષા નિયામક	સભ્ય-સચિવ

પરામર્શકો

પ્રા. શ્રી રતિલાલ સાં. નાયક

પ્રા. શ્રી મોહનભાઈ શં. પટેલ

સંક્ષેપોની સમજ

અ.	અવ્યય
ઉદા.	ઉદાહરણ
કા.શા.	કાવ્યશાસ્ત્ર
કૃ.	કૃદન્ત
ક્રિ.	ક્રિયાપદ
ખ.	ખગોળશાસ્ત્ર
ગ.	ગણિતશાસ્ત્ર
જ્યો.	જ્યોતિષશાસ્ત્ર
દા.ત.	દાખલા તરીકે
ન.	નપુંસકલિંગ
ન્યા.	ન્યાયશાસ્ત્ર
પ.વિ.	પદાર્થવિજ્ઞાન
પું.	પુંલિંગ
બ.વ.	બહુવચન
ભૂ.	ભૂગોળ
ર.વિ.	રસાયણવિજ્ઞાન
લા.	લાક્ષણિક અર્થ
વિ.	વિશેષણ
વ્યા.	વ્યાકરણ
શ.પ્ર.	શબ્દપ્રયોગ
સ્ત્રી.	સ્ત્રીલિંગ

બીજા સંકેત

‘—’ આ ચિહ્ન આગલા શબ્દના અંત્ય અક્ષરને બદલે મૂકવાનું સૂચવે છે.
દા.ત. ખુશામત(-તિયું) એટલે ખુશામત, ખુશામતિયું